

מעדני אשר

גיליון תל"ב (שנה י')

פרשת בראשית

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

אבל בחידושי הריטב"א עבודה זרה י"ז ע"מ א' מובא בעיון יעקב שם חולק על זה: דכתב על הא דאיתא בגמ' שההרים אמרו עד שאנו מבקשים רחמים, לא שההרים מבקשים, אלא הכי קא בעי למימר בעל הברייתא כלומר הוא עצמו אמר בלבו למי אלך להרים ולשמים ולכולהו, הן עצמן צריכין לבקש רחמים בשבילם ואילו היה להם פה היו משיבין לו לא נוכל לבקש עליך, וכעין זה מצינו בכמה מקומות לא שמדברים ומשיבין אלא מסברא אנו אומרים שאם היו מדברים היו משיבים כך ותאמר להם הגפן החדלתי את וגו' שופטים ט' וכן פרק שירה שהעופות והחיות מקלסין, לאו שהם אומרים כלום אלא סברא היא שאם היה להם פה לדבר יש להם לומר כך וכך.

והחיד"א בספרו מרעית העין ע"ז י"ז ע"א תמה על העיון יעקב: וז"ל בחידושי הריטב"א לע"ז לא ראיתי לשון זה, אך אין זה ראייה דהריטב"א חיבר כמה מהדורות בחידושו כידוע.

אך מקשה החיד"א דהדבר תמוה: איך הונח להריטב"א לומר דכל כך ברייתות שנו רבותינו כמעט לחנם וכמה מעלות אמרו חז"ל והפליגו בשבח האומר פרק שירה הן על כל אלה מאי דלא הויא, ועוד איך העלים, מהכתוב "אם תשום משטרו בארץ" ואמרו במדרש בראשית רבה פרשה י' אמר רבי סימון אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע מכה אותו ואומר לו גדל, הדא הוא דכתב "אם ידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ" לשון שוטר, ומאחר שכן הדבר ברור דפרק שירה אומרים אותו השוטרים והממונים לכל אילן וירק ועשב והיא ממש כפשוטו והממונה ושוטר לכל דבר שר לו נאמר ועיין בסידור היעב"ץ בהקדמה לפרק שירה מה שכתב, ועיין בספר הנפלא ניצוצי אוה"ח בפרשתן מה שכתב בה.

וכן כתב במהרש"א פסחים קי"ח ע"מ ב' על הא דאמרין בגמ' דגים שבים אמרוהו כו' וז"ל דגים לאו בעלי דבור הם, ומצינו בפרק שירה דכל המינים הנבראים אומרים שירה ואפשר דהיינו שר ומלאך שלהם דכל מין יש לו מלאך ושר מיוחד למעלה.

מעדני אשר: יש לציין דהתוס' ע"ז י"ז ע"א על הא דאיתא בגמ' עבודה זרה י"ז ע"מ א' שההרים והגבעות דברו אל אלעזר בן דורדיא, כתבו וז"ל לא השיבו לו כך אלא היה אומר בלבו שכך יוכלו להשיב אי נמי שר של הרים היה משיב כן.

השירה של פרק שירה האם החיות והעופות בניהם אומרים את זה או דילמא השר הממונה עליהם?

בפרשתן ג' א' והנחש היה ערום וגו' ויאמר אל האשה.

יש להקשות: איך היה יכול הנחש לדבר אל האשה, וכי נחש יכול לדבר, כך מקשה בחזקוני, וכן באבן עזרא, וכן באור החיים, וכן החיד"א בספרו חומת אגן.

וכתב בחזקוני וז"ל פתח הקב"ה את פי הנחש כמו שפתח את פי האתון של בלעם.

ובאבן עזרא כתב וז"ל יש אומרים כי האשה היתה מבינה ויודעת לשון החיות, ויפרשו ויאמר הנחש ברמיהו.

ומביא האבן עזרא שאחרים אמרו שהוא שטן: ומקשה על זה ואיך לא יראו סוף הפרשה, כי איך ילך השטן על גחון, ואיך יאכל עפר, ומה טעם לקללת הוא יושפך ראש, ורבים השתבשו לחקור, למה היה קולל הנחש, ואם היתה לו דעת שלמה, או צווה שלא ישיא האשה, ויאמר רב סעדיה גאון, אחר שהתברר לנו, שאין דבור ודעת כי אם באדם לבדו, נצטרך לומר כי הנחש גם האתון לא דברו, רק מלאך דבר בשבילם, והשיב עליהם רב שמואל בן חפני, והנה קם ר' שלמה הספרדי בעל השירים השקולים, וחכם גדול היה והשיב על רב שמואל.

ומסיק האבן עזרא: הישר בעיני שהם הדברים כמשמעם, והנחש היה מדבר, והיה הולך בקומה זקופה, והשם דעת באדם שם בו, והנה הפסוק העיד כי היה ערום מכל חית השדה, רק לא כאדם.

ובאור החיים הקדוש כתב וז"ל ויאמר אל האשה פירוש בציפצוף אשר ידברו בו הבעלי חיים בלתי מדברים, ואז היו מכירים כל ציפצופי חיות ועופות ואפילו שיחת הדומם, כי כל מה שברא ה' יש לו כפי בחינתו דיבור לטעם אשר ישבח את קונו כמו דכתוב משלי ט"ז כל פעל ה' למענהו, וצא ולמד מפרקי שירה, ומצאנו לגדולי ישראל שהיו מכירים בכל צפצוף ושיחה כמו דאיתא בגמ' סוכה כ"ח ע"א אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי עליו השלום שתלמידיו ידעו שיחת חיות ועופות, ומכל שכן אדם הראשון יציר כפיו יתברך, חזינו מדבריו דסברא ליה דהשירה הנאמר בפרק שירה החיות והעופות בניהם ממש משוררים את זה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג רבי אברהם שמואל בנימין שיפר שליט"א ירושלים

לעילוי נשמת זקנו

רבן של ישראל גאון ישראל וקדושו

הגאון הקדוש מרן החתם סופר זי"ע

לרגל יומא דהילולא החל בכ"ה תשרי

נר הנשמת אדם

נר הנשמת אדם

יהא רעוא שזכותו הגדולה של בעל ההילולא תגן עליו שיתברך בכל מילי דמיטב

**מדוע נקראת אשה אשה כדי שיזכרו שנבראה מהצלע של האיש
מה המטרה בזה?**

בפרשתן ב' כ"ג ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה, על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו.

הנה בשו"ת שאלת יעקב חלק ב' סימן ל"ז ס"ק ג' להגאון רבי יעקב פראגר זצ"ל כתב דבר נפלא: דהנה אם האדם גורם לעצמו איזה צער ע"י איזה כויה או פצע שגרם בידו אחת לידו השני, וכי ימצא אדם שוטה כזה שיכה בידו אחת את ידו השניה שגרמה לו הצער הזה או אם ישבור בידו אחת איזה כלי יקר וכי יכה זו, הלא זה גם כן חלק מגופו וגם ירגיש עכשיו את הצער ואיך אעניש את עצמי, ולפי זה כל זמן שאדם הראשון ואשתו היו גוף אחד אי אפשר שיצער זה את זה, כמו שלא יצער אדם את חלק גופו, ואח"כ כשנתחלקו לשני גופים אפילו אם היא תגרום לו צער שלא בכוונה לא יצערנה כי הלא היא חלק מגופו, ולכן קרא אדם הראשון לאשה שם אשה כי מאיש לקחה, כדי שיזכרו בני האדם כי האשה חלק מהאיש ויהיה במחשבתם תמיד כאילו היה גם היום גוף אחד ולא יצערו זה את זה ויהיה תמיד שלום ביניהם, ומפורש זה היטב בפסוק "ויאמר האדם זאת הפעם ובשר מבשרי" אני לבד ראיתי ויודע שזה חלק מגופי ממש, אבל הדורות הבאים לא ידעו, לכן תקרא אשה להודיע כי מאיש לקחה על כן יעזוב אביו ואמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד, ע"י שנקראת אשה יזכרו תמיד כאילו עדיין הם בשר אחד כמו שהיה מקודם בתחילת הבריאה ויהיה שלום בניהם.

ובזה מפרש: מה שמברכים בשבע ברכות שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם, היינו כמו שהיה אהבם ושלום בין אדם הראשון וחווה קודם שנפרדו לשני גופים, כן יברכו הרעים האהובים שיחשבו תמיד כאילו הם עוד היום גוף אחד ויהיה שלום בניהם.

ובר"ק ביאר: דהפסוק בא ליישב דלכן לא נקראת אשה אדמה כמו אדם שנקרא על שם האדמה, כי מאדם לוקחה לפי שהיא לא היתה מאדמה כמו שהיה אדם אלא מצלעותיו.

מדוע עשה הקב"ה שהנשים יהיו בעלי שכחה יותר מהאנשים?

כתב הגר"ח פאלאג'י בספרו גניז חיים מערכת א' אות ק"ד מובא בדרכי תשובה יור"ד סימן א' ס"ק ז', אנשים בטבעם יש להם זכירה ולכן נקראו זכרים, והנקיבות יש להם שכחה לכן נקראו נשים מלשון נשיתי טובה איכה ג' י"ז ועיין בגמ' קדושין מ"ט שאמרו עשרה קבין שכחה ירדו לעולם ט' לקחו הנשים ואחד כל העולם.

וכותב כמה טעמים למה עשה הקב"ה כן:

- א. ע"פ מה דאיתא בגמ' נדה ל"א ע"ב דהאשה קשה להתפייס שנבראת מן העצם, שהוא קשה, ולכן חסד גדול עשה ה' שישכחו מה שנעשו, והווי מתפייסות מחמת שכחה.
- ב. דהנשים ליתניהו בתלמוד תורה, ולכן לא איקפד לן אם שוכחות, משא"כ האנשים דאיתנהו בתלמוד תורה, ואיכא איסורא כששוכחים משום "הישמר" "פן" ו"אל".

וכן כתב במגן אבות להרשב"ץ פרק ה' משנה ט"ו לזה נקראים זכרים, לשון זכירה, הפך הנקבות שהן נקראות נשים מלשון שכחה, מענין נשיתי טובה איכה ג' י"ז.

**איך אמר אדם להקב"ה שאע"פ שאכל מעץ הדעת יאכל עוד
איזה היתר היה לו לעבור את ציווי ה'?**

בפרשתן ג' י"ב ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל.

איתא במדרש דבה פרשה י"ט א"ר אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן, אלא ואוכל, אכלתי ואוכל.

יש להקשות: איך היה מותר לאדם לומר כן שיעבור על ציווי הקב"ה, אע"פ שציווהו לא לאכול, כך מקשה ביד משה על המדרש, וכן בלקוטי מהר"ל בפרשתו, וכן בחתם סופר בפרשתו, וכן בכתב סופר, ועוד בעשרות ספרים.

איכא כמה תרומים:

א. יש לומר שאכל רק חצי שיעור, לכן לא היה איסור, וזה מה שאמר אכלתי חצי שיעור, לכן אוכל עוד, כך תירץ ביד משה על המדרש. יש להקשות: הרי קימ"ל דחצי שיעור אסור מן התורה, ואף דמהשמים אמרו לו שהוא אינו צודק, מ"מ מה היה הסברא שלו.

ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' יומא פ' ע"ב דהאוכל אכילה גסה ביום כיפור פטור, וזה הכוונה דכיון שאכלתי כבר מקודם ואח"כ אכלתי עוד היא אכילה גסה לכן מותר, כך תירץ בשמע יעקב להגאון רבי יעקב אלגזי בפרשתו.

ג. רצ"ל שהקב"ה אמר לאדם הראשון המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת, רצ"ל שאכלת מן העץ על דעת שלא לאכול עוד מן העץ הזה רק עתה ואח"כ מיד לעשות תשובה, אז הוי אחטא ואשוב ולא יועיל תשובה, לכן השיב אדם הראשון האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל, רצ"ל אכלתי ואוכל עוד, שלא הייתי חושב לעשות תשובה רק אכלתי מחמת תאוה ופתוי היצר ולא באחטא ואשוב, כך כתב בלקוטי מהר"ל פרשת בראשית, וכן בחתם סופר בפרשתו.

ד. ע"פ מה שכתב המשנה למלך פרק י"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ב שאם כרך את האוכל בסיב הוא אכילה שלא כרך אכילה, ולפי זה יש לומר דאדם הראשון היה סבור שלא נאסר רק בפרי העץ, אבל העץ עצמו מותר ככל איסורין שלא נאסרו אלא כדרך אכילה, ולזה אכל את הפרי כשהוא כרוך בתוך הסיב דהויא שלא כדרך אכילה, וזה מה שאמר נתנה לי מן העץ ובאופן זה ואוכל היינו שהיה כרוך בסיב של עץ ולכן ואוכל עוד, כך תירץ כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז ז"ע כן אמר בשמו כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א שבת פרשת בראשית תשס"ו.

ה. כיון דבשבת מבואר במדרש דלא היה לו איסור לאכול סבר דמותר לאכול גם בער"ש כדי לטעום את המאכל, וזה מה שאמר אכלתי בער"ש כדי לאכול עוד בשבת כך תירץ הדברי יציב.

ו. מיירי שביטל את עץ הדעת ברוב היתר, ולכן לא היה איסור, וזה הכוונה אכלתי את עץ הדעת ואכלתי עם זה עוד דברים היתרים ונתבטל ברוב, כך שמעתי ממורי ורבי כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א.

האם לאדם הראשון היה אשה אחרת לפני שהתחתן עם חוה?

בפרשתן ב' ג' ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים.

הנה הרשב"א כתובות ח' ע"א מביא בשם רבינו חננאל חידוש גדול דשתי יצירות הוו לו אחת נוצרה עמו מקודם וברחה, ואח"כ ברא לו חוה מצלעו.

והחיד"א בספרו פני דוד בפרשתן על הפסוק זאת הפעם עצם מעצמי מביא בשם ספר בן סירא דכשברא הקב"ה אדם יחיד אמר לו טוב היות האדם לבדו, וברא לו אשה מן האדמה כמותו, וקראו לילית, מיד התחילו מתגרין זה בזה, שנינו שוין מן האדמה ולא היו שומעין זה לזה, אמרה שם המפורש ופרחה באויר.

ובזה מבאר כוונת הפסוק בפרשתן: זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, לאפוקי הראשונה שהיתה מאדמה, וזה שאמר זאת הפעם מכלל דאיכא אחרית.

**מדוע בן נח שעוסק בתורה הוא גזל
הרי לא גזל כלום שהרי לא החסיר כלום?**

בפרשת ב' ויצו א' אלהים על האדם לאמר וגו'.

מפסוק הנ"ל ילפינן בגמ' סנהדרין נ"ו ע"ב כל שבע מצוות בני נח, ואחד מהשבע מצוות זה איסור גזל, והא דנקרא שבע מצוות בני נח אע"ג אדם נצטוו על זה, עיין בספר מעדני אשר פרשת בארשית תשס"ט.

הנה איתא בגמ' סנהדרין נ"ט ע"ב א' אמר רבי יוחנן נכרי שעוסק בתורה חייב מיתה, שנאמר דברים ל"ג תורה צוה לנו משה מורשה, לנו מורשה ולא להם, ומקשה בגמ' וליחשבה גבי שבע מצוות מאן דאמר מורשה, מיגזל קא גזיל לה, מאן דאמר מאורסה, דינו כנערה המאורסה, דבסקילה.

יש להקשות: מה ענין גזל לכאן, והלא אין גזל אלא כעין ויגזול את החנית מיד המצרי, דחסריה מידי, והא לא דמי דמה אנו חסירים אם הגוי עוסק בה, כלום לקח התורה מידינו, כך מקשה בהגות יעב"ץ סנהדרין נ"ט ע"א.

ומתריץ: דעוסק בתורה, היינו שיושב ודורש בה ומפרש סתומותיה, מה שהיה ראוי לישראל לאמר, וקדם הוא וזכה, היינו ודאי כעין גזילה, ולא עוד אלא שנאבד העסק הזה ונפסד לגמרי, שאסור ללמוד ממנו ולאמרו משמו, כי לא עשה כן לכל גוי, כך תירץ בהגות יעב"ץ סנהדרין נ"ט ע"א.

ובשו"ת מחנה חיים כרך ה' חלק ב' חו"מ סימן מ"ט **מביא ראיה מגמ' הנ"ל:** על מה שנשאל על סופר אחד שהיה לו הרבה שאלות ותשובות מגדולי תורה ופרסם את זה בשמו האם יש לו דין גזלן לפסול אותו מלהיות סופר, ומסיק לדעתי אם אחד מתלבש בתורת חבירו ולא אמר בשם אמרו הוא גנב, הגם שזה נהנה זה לא חסר, אטו יש לו רשות ליקח דבר של חבירו שלא מדעתו וליהנות בו, חוץ אם הוא דבר שאין בעל הבית מקפיד בו, ומי הוא זה ואיזהו אשר יחפץ שלא להקפיד שהוא יעמוד בו ואחר יתענג בו, וכיון שיש הקפדה גזל הוא, ומביא ראיה מגמ' הנ"ל דחזינן דדברי תורה היא בכלל גזל, חזינן דיש לאדם זכות יצירה על החדושים שלו, עיין אריכות בספר מעדני אשר פרשת חוקת תשס"ט.

האם יש חיוב להוכיח ב'נ' שעובר על שבע מצוות?

יש לחקור נכרי העובר על שבע מצוות האם יש חיוב להוכיח אותו.

הנה ברש"י בסנהדרין ע"ה ע"א ד"ה ואם איתא **כתב דליכא חיוב להוכיח גר תושב** שנאמר **"הוכח תוכיח את עמיתך"** ולא גר תושב, א"כ ה"ה עכו"ם אם אנו רואים שעובר שבע מצוות אינו חייב להוכיחו.

ובדברי שאל על התורה לבעל השואל ומשיב פרשת קדושים הביא את הרש"י, וכתב דהטעם דאין חיוב תוכחה, משום דתוכחה מטעם ערבות ואין לנו ערבות על בן נח, מה שכתב דתוכחה מדין ערבות יש הרבה חולקים על זה, עיין ספר מעדני אשר פרשת קדושים תשס"ז.

אבל בספר חסידים סימן תתשכ"ד כתב אם רואה אדם נכרי עושה עבירה, אם יכול למחות ימחה, שהרי שלח הקב"ה את יונה לנינוה להשיבם.

מעדני אשר: ושמה יסבור הספר חסידים שתוכחה לאו מטעם ערבות, ואפילו שסובר דתוכחה מטעם ערבות, מלשונו להלן משמע דהיא מטעם שלא יתחלל מצוות השם.

ובספר אגודת אזוב מדברי שבת נ"ד מסתפק אי חיוב תוכחה שייך גם לעכו"ם דכתיב לעמיתך ועכו"ם אינו בכלל.

ובבנין דוד פרשת וירא כתב דעכו"ם לעכו"ם יש חיוב תוכחה לכ"ע.

אבל בכלי חמדה פרשת וירא כתב שעכו"ם לעכו"ם נמי אין חיוב תוכחה.

**כשיש ב' עניים שאין להם בגדים אחד אשה ואחד איש
למי צריך להקדים לתת ראשון?**

בפרשת ג' כ"א ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כננות עור וילבישם.

יש להקשות: מדוע הקדים הקב"ה לכסות את אדם קודם חוה, הרי קימ"ל הוריות י"ג ע"א האשה קודם לאיש לכסות שכן בושטה מרובה משל איש, א"כ מדוע הקדים הקב"ה את אדם לחוה, כך מקשה החיד"א בספרו מדבר קדמות בפרשתו, וכן בהפלאה כתובות ס"ז ע"א.

איכא כמה תרוצים:

א. הקב"ה לא הקדים את האדם לאשתו, אלא עשה את שני המלבושים בבת אחת, והלבישם לאדם ולאשתו באותו הזמן, וזה שנאמר וילבישם לשניהם באותו הזמן, וכל הדין הנ"ל נאמר רק בבן אדם שאינו יכול להכין ולהלביש שני מלבושים בבת אחת, על כן כשבאים לפניו איש ואשה הנצרך לכסות, ילביש קודם את האשה, כך תירץ החיד"א בספרו מדבר קדמות בפרשתו, ומובא בספר הפלאה נעימה ברורה.

ב. ע"פ מה דמשמע מהרמב"ם ומהטור שכל הדין שאשה קודמת לאיש, זה רק במקום שאפשר לחזור על הפתחים, כי איש דרכו לחזור על הפתחים ולא אשה, ולכן נותנים לאשה והאיש יבקש אצל הפתחים, וכן הוא לשון הטור יור"ד סימן רנ"א ומקדימין האשה לאיש בין להאכילה בין לכסותה מפני שמתביישת לשאול, אבל כאן אצל אדם הראשון שלא היה שייך לחזור על הפתחים האיש קודם לאשה, ואפשר שהוא בכלל הדין של וחי אחיך עמך אחיך קודם לאחותך, ולכן הקדים השי"ת את האדם לאשתו בעשיית הכננות אור, כך תירץ הפלאה כתובות ס"ז ע"א.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו הרב מרדכי זסקינד הגר שליט"א בחפזו

א אין טענין למסית. ואמר ה' א' אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה. ובגמ' סנהדרין כ"ט אמרו מכאן שאין טוענים ומסית ומאי הדי ליה לטעון דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין ע"ש. ועי' ברייתא א' קדושין מ"ב דכל הפטור בשלח שליח לעשות עבירה מדין דברי הרב הוא רק דיני אדם אבל המשלח חייב דיני שמים. וצ"ע דהנחש הדי מעש דיני דיני שמים מה הדין מועיל לו הטענה של דברי הרב ודברי התלמיד לפטור מן העונש, הדי סברא זו לא נאמרה רק בענשי ב"ד, וא"כ איך למדנו מכאן שאין טוענים למסית אפי' היו טוענים לא היה יכול להיפטר מעונשי שמים.

ב על מה השולם עומד. במשנה באבות על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. האם צריך לשלושתם בשביל קיום העולם או שמספיק באחד מהם.

ג כשרות הקרבנות של אדם הראשון. לכאורה קשה היך הוכשר קרבנותיו של אדם הראשון ושל נח הרי באותה שעה עדיין היה כל בשר אסור באכילה, כדכתיב בפרשת בארשית פ"א פ"ב הנה נתתי לכם את כל עשב וגו', ולמדנו מזה בסנהדרין דף נט שלא הותר לו לאדם לאכול אלא עשבים ואילנות אך בשר בעל חי לא הותר לו, ובמנחות דף ר' ע"א איתא דכל בהמה האסורה באכילה פסולה היא להקריב מדין משקה ישראל וצ"ע.

ד הדין בפסו' ותראה היבשה. יקו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, ולכאורה צ"ע שאם המים יקו אל מקום אחד ממילא תראה היבשה, ובשביל מה הוצרכה התורה לכתוב ותראה היבשה.

ה והארץ היתה תהו ובהו. רש"י מפרש שברו לשון שממה וריקות, ותהו לשון תימה, שהאדם תהיה ומשתמם על בהו שבה. ויש לעיין דאי"כ היה צריך להקדים בהו לתהו שקודם הייתה שממה ועליה תמיהה ומשתוממים.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
  2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
  3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים. הזוכה יברקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
  4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
  5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או 057-54010-31 mcirs1000@gmail.com ולבוררים ופרטים נוספים בטלפון 057-54010-31.
- נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.

אנו דוררים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאוד משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.

תשובות להודש תשרי ניתן לשלוח עד יום רביעי ר"ח חשוון תשע"ג.

מכתבים למערכת

האם מותר להיכנס לסוכה כדי לקצור את הדרך

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם יש איסור להיכנס לסוכה כדי לקצור את הדרך כמו דקימ"ל אור"ח סימן קנ"א ס"ק ה' לגבי בית הכנסת שאסור להיכנס כדי לקצור הדרך או דילמא בסוכה מותר להיכנס כדי לקצור דרכו, והבאתם דביוחא דעת סוכות ע"מ קכ"ט כתב שאסור לעשות כן, ע"פ מה דאיתא בגמ' ברכות סג ע"ה א' מה ביתו, אקפנדריא, קפיד אינש, א"כ אסור לעשות כן.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחוקי הדת

נראה להעיר, שהפשוט בגמ' הוא דאדם מקפיד דאחרים מי שאינו גר שם לא יעשה קפנדריא דרך ביתו, אבל מי שגר בביתו ודאי עושה קפנדריא בתוך ביתו, וא"כ ודאי יכול לעשות קפנדריא בסוכתו.

הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בני ברק מח"ס נג אני אור"ח

נראה להעיר, שיש מקומות שיש מנינים גם בסוכה הסמוכה לבית הכנסת, ובאופן כזה חמור טפשי שאולי מקבל הסוכה קדושת בית הכנסת.

נוי סוכה שכתוב בה שם השם נפל בשבת האם מותר להרים את זה שלא יהא מנח בבזיון מה שדעתם בקייטת שכתוב בה שם השם נפל בשבת האם אסור להרמו דהיא מוקצה או דילמא מותר להרמו כדי שלא יהא מנח בבזיון, והבאתם בשם כמה מורי הראה שמותר משום בזיון כתבי הקודש, ועוד משום דהיא כאלו הותנה על זה שלא יחול המוקצה.

הגאון רבי משה פארהאנד שליט"א רב וראש בית הלל ירושלים

הגאון רבי אביגדור גראס שליט"א דומ"ץ בבית הרה"ק קהילת יעקב ור"מ בישיבת טשענב

נראה להעיר, כמה הערות על פסק זה, אחד) דנוי סוכה שלנו עשויים בדפוס וכדומה, ומדינא אין בהם קדושה השנוי ע"פ המבואר אור"ח סימן שצ"ב בנתגלגל כתבי הקודש מידו שלא התירו לעבור איסור דרבנן משום כתבי הקודש רק במקום שדרשו בו רבים, אבל בלא הכי אף שמוטל בבזיון אסור, וכמו שכתב שם המג"א שם ס"ק ג', פרי מגדים שם ותו"ש וכפ' החיים ולכן נראה לדניא דאין לטלטלם כדי להגביהם משום מוקצה, רק וזו אותם רבני יד למקום שאין בו משום בזיון, ואסיים: מה שכתב להעיר ממה ששמעתי ממורי וכלי יד אדמו"ר מוויניץ מאנסי שליט"א לעורר על מה שכתבין פסוקים ושמות על נוי סוכה, דכיון שתלית נוי סוכה לכל היא מסורה בין קטנים ובין גדולים, ואינם יודעים להבחין בין קודש לחול, והרבה פעמים באו לידי בזיון שמתגלגלים על הארץ וכדומה וכפי שהתריע המשנה ברורה בסיון תרל"ח ס"ק כ"ד.

הגאון רבי אברהם שהא שטינגליץ שליט"א דומ"ץ צאנז ביתר

נראה להעיר על מה שכתבתם בשם כמה פוסקים דמותר להרים, משום דהוא אילו שעשה תנאי שלא יחול על זה מוקצה, לפי זה אם היה מחובר הנוי סוכה במסמרים או נעצים בודאי שלא מהני תנאי, דהתנאי מהני שלא יחול מוקצה של מצוה ולא על מוקצה של שבת.

הרה"צ יוסף חיים הלוי בירנבום שליט"א כולל באר יוסף מודיעין עילית

כשראיתי שאלה הנ"ל בגליון שאלתי את הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א והשיב לי שמותר, והג"ר שריה דבלזיצקי שליט"א אמר לי שיאמר לקטן להרים.

מדוע כשיש מחלוקת בין בבלי לירושלמי לא פוסקים כהיהו שלמי

הרי אור"ח דארץ ישראל מחכים

מה שהקשתם בשם המהר"ק מדוע כשיש מחלוקת בין בבלי לירושלמי לא פוסקים כהירושלמי הרי אור"ח דארץ ישראל מחכים, ותרצתם.

הרה"צ יואל אברהם משקוביץ שליט"א כולל סאטמאר ירושלים

נראה לציין עוד כמה תרוצים אחד) בהשגת הרב"ד על הרמב"ם הלכות מעשר שני פרק א' הלכה ב' כותב דאין להורות מן הירושלמי, משום דאין הירושלמי אצלנו מתוקנים כל צרכן ולא מספקים כל הוצרך, השנוי בשו"ת אור רוע הל"א סימן תשנ"ה מתרץ דאין להורות מן הירושלמי אם הן כנגד התלמוד שלנו, כי התלמוד נכתב להוראה כדאמרין בגמ' כ"ג פ"ז רבינא ורב יוסף סוף דר"ה.

מדוע היה צריך לעלות את הארבע מינים לחר הבית

הרי בכל ירושלים החיוב כל שבעה מן התורה

מה שהקשתם בשם שו"ת מנחת שלמה תע"א סימן נ"ג לשיטת הרמב"ם שבירושלים יש חיוב לטול ארבע מינים מן התורה כל שבעה, א"כ מדוע איתא במשנה סוכה מ"ב ע"ב מ"ב ע"ב מוליכין את לולביון לחר הבית, הרי לשיטת הרמב"ם אפשר לקיים את המצוה בכל ירושלים, דהרי בכל ירושלים המצוה מהתורה, ומתוך דהא דעלו לחר הבית לדעת הרמב"ם, היינו משום עליה לרגל גרידא, אבל מצד המצוה שפיר יכולים לקיימה בכל ירושלים.

הגאון רבי דוד ליסצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

נראה להעיר על התרוץ של המנחת שלמה, א"כ למה העלו את הלולב לחר הבית, הרי היה יכול להתפלל ולברך על הלולב במקומה וא"כ לעלות לחר הבית.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדן

נראה לתרץ, שאע"פ שאפשר לקיים המצוה של לולב בכל ירושלים, מ"מ הוא סובר שיש עוד מצוה להקיף את המזבח בלולביון ע"פ הלכות לולב פרק ה' הלכה כ"ג ובגלל זה היו מוליכין את לולביון לחר הבית בערב שבת כדי לקיים את מצוה הזאת בשבת.

איך הכניסו אברהם אבינו ערביים לסוכה הרי אסור להכניס גוי לסוכה

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא במדרש שאברהם הכניס את המאלכים שנדמו לו כערביים לסוכה, דיש להקשות איך הכניס אברהם אבינו ערביים לסוכה הרי אסור להכניס גוי לסוכה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב שלמה וינטר שליט"א בני ברק

נראה לתרץ, דכל קדושת הסוכה היא רק לאחר שישב בסוכה היות והזמנה לאו מילתא, ובספר זכרון שמאל סימן כ"ט וכן בשו"ת עונג יו"ט סימן מ"ט נסתפק אם אשה אוסרת הסוכה בהנאה בישיבתה היות ואינה מצוה, כמו כן יש לומר שאברהם אבינו הויה כאינו מצוה ועושה, וא"כ לא נתקדשה הסוכה ומימלא אף עכ"מ לא נאסר להכניס לסוכה זו.

מדוע כשחל ראש השנה בשבת אין תוקעין בשופר הרי פקח נפש דוחה כל התורה

מה שהקשתם בשם הברוך טעם על הא דקימ"ל אור"ח סימן תקפ"ח ס"ק ה' ראש השנה שחל בשבת אין תוקעין בשופר, דחיישינן שמא ילך אצל הבקי ללמוד ועברנו ד' אמות ברשות הרבים, דיש להקשות כיון דסגולת השופר לערוב את השטן, א"כ למה דוח חכמים תקיעת שופר משום שבות דדבריהם, הלא אין לך פקוח נפש גדול יותר מזה, ופקוח נפש דוחה כל התורה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב אהרן רוזנר שליט"א קרית בעלזא בית שמש

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב המקנה בה דקמה למסכת קדושין לבאר את כוונת הגמ' ר"ה מ"ז ע"מ ב' למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערוב השטן, ופרש"י כשישמע שישאל מחבבים את המצות מסתתמים דבריו, דיש לפרש לשון כדי לערוב את השטן שהוא מעורבב מלהשטין ומלהזכיר את העונות מידארת, כיון שרואה שמחבבין את המצות דהיינו אהבת המצות פן יקובל התשובה מאהבה להפך את כל העונות לזכויות מתוך כך הוא מעורב מלהזכיר להפך את כל העונות, לפי הנ"ל אתי שפיר כיון דשבת מחלוקת את כל העונות ושבת הויה בחינה תשובה מאהבה לפי הנ"ל אתי שפיר.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
 לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
 לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 שלוחא דרבנן
 הרב משה אבוטבול שליט"א
 ראש עיריית בית שמש
 לעילוי נשמת אביו
 הרב אליהו בן עישה ז"ל
 נלב"ע כ"ב תשרי האי שת"א.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב יהודה לייב למברגר שליט"א
 מוהל מומחה דקרית צאנז נתניה
 לעילוי נשמת אמו
 האשה החשובה
 מרת איטה יהודית בת הרב יהושע יחזקאל ע"יה
 נפטרה ב' דר"ח מרחשון תשנ"ה.ג.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב
לאמו"ר הגאון המפורסם
רבי חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א
 דומ"ץ צאנז ורב בית החולים לניאדו
 לרגל שמחת נשואי בתו תחי' עב"ג

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב שאול דן פרידמאן שליט"א ירושלים
 לרגל שמחת הולדת בתו
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
 ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
 ויעליו בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב משה הכהן קוליק שליט"א
 בני ברק
 לעילוי נשמת אביו
 הרב פנחס בן משה אביש ז"ל
 נלב"ע כ"ז תשרי ת.ג.צ.ב.ה.

הרה"ג יהודה אשר שוורץ שליט"א
 מבחירי כולל ש"ס
 יהא רעוא שיזכה לראות נחת
 מכל יוצאי חלציו